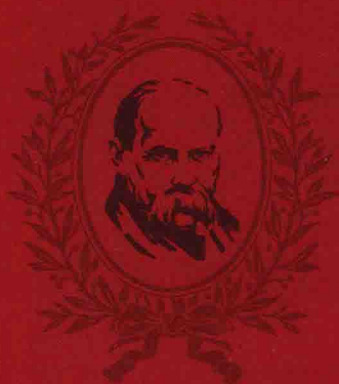

Батько духу українського народу
АНТОЛОГІЯ ПОЕЗІЇ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

китайською та українською мовами

乌克兰民族精神之父
谢甫琴科诗选集

◎◎◎ 汉马对照 ◎◎◎

Головний редактор: Ван Міной
Заступники головного редактора: Лі Інін, Сунь Цзявень

主 编 王铭玉
副主编 李迎迎 孙佳文

Батько духу українського народу

**АНТОЛОГІЯ ПОЕЗІЇ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

китайською та українською мовами

乌克兰民族精神之父

谢甫琴科诗歌选集

Головний редактор: Ван Мінюй
Заступники головного редактора: Лі Інін, Сунь Цзявень

主 编 王铭玉
副主编 李迎迎 孙佳文

图书在版编目 (CIP) 数据

乌克兰民族精神之父：谢甫琴科诗歌选集：汉乌对照 / 王铭玉主编. ——
北京：外语教学与研究出版社，2017.12
ISBN 978-7-5135-9784-5

I. ①乌… II. ①王… III. ①诗集—乌克兰—近代—汉语、乌克兰语
IV. ①I511.324

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2018) 第 003193 号

出 版 人 徐建忠
责任编辑 周小成
封面设计 彩奇风
出版发行 外语教学与研究出版社
社 址 北京市西三环北路 19 号 (100089)
网 址 <http://www.fltp.com>
印 刷 北京京华虎彩印刷有限公司
开 本 650×980 1/16
印 张 27
版 次 2018 年 1 月第 1 版 2018 年 1 月第 1 次印刷
书 号 ISBN 978-7-5135-9784-5
定 价 128.00 元

购书咨询：(010) 88819926 电子邮箱：club@fltp.com
外研书店：<https://waiyants.tmall.com>
凡印刷、装订质量问题，请联系我社印制部
联系电话：(010) 61207896 电子邮箱：zhijian@fltp.com
凡侵权、盗版书籍线索，请联系我社法律事务部
举报电话：(010) 88817519 电子邮箱：banquan@fltp.com
法律顾问：立方律师事务所 刘旭东律师
中咨律师事务所 殷 斌律师
物料号：297840001

总目录

前言	2
序一 谢甫琴科、乌克兰和今日世界	14
序二 乌克兰人民的精神领袖	22
序三 乌克兰精神文化之父	52
谢甫琴科诗歌	78
附录	380

Загальний зміст

Вступ.....	3
Передмова 1. Шевченко, Україна та сучасний світ.....	15
Передмова 2. Духовний провідник українського народу.....	23
Передмова 3. Батько духу українського народу.....	53
Поезія Шевченка (двомовна антологія).....	79
Додаток.....	381

Батько духу українського народу

**АНТОЛОГІЯ ПОЕЗІЇ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

китайською та українською мовами

乌克兰民族精神之父

谢甫琴科诗歌选集

Головний редактор: Ван Мінюй
Заступники головного редактора: Лі Інін, Сунь Цзявень

主 编 王铭玉
副主编 李迎迎 孙佳文

前 言

2014年3月7日，在乌克兰驻华使馆的大力支持下，天津外国语大学谢甫琴科中乌文化交流中心正式成立。该中心的成立令人欣喜。它是我校欧洲语言文化研究迈出的重要一步。

众所周知，乌克兰地处欧洲重要位置，是领土面积仅次于俄罗斯的欧洲第二大国。特殊的地理人文环境形成了其丰富跌宕的历史进程及文化的渊源。自基辅罗斯时代到乌克兰独立成国，在这片土地上对峙与融合始终交替呈现。这也使得其成为极具传奇色彩及独特魅力的国度。天津是乌克兰第二大城市哈尔科夫的友好城市。谢甫琴科中乌文化交流中心得以在充满欧式风格的天津外国语大学落户，应当说是一次充满希冀的邂逅。

在中心筹备前期，关于名称的确定乌克兰驻华使馆和天津外国语大学几乎没有任何异议地选择了以乌克兰大诗人塔拉斯·谢甫琴科的姓名命名。这不仅是因为塔拉斯·谢甫琴科这个姓名在中国有着相对广博的知名度，更重要的是，一个文化机构的成立与发展，需要一个具有感召力、凝聚力且不朽的灵魂作支柱，塔拉斯·谢甫琴科当之无愧。塔拉斯·谢甫琴科在乌克兰拥有至高无上的威望。从官方到民间都给予他无限的赞颂与推崇。乌克兰人民毫不吝惜各种美好的称谓：“人民诗人”“乌克兰语言集大成者”“人民艺术家”“乌克兰精神文化的象征”“民族精神的领袖”等等夺目的美誉。乌克兰人民对这位民族精神领袖的热爱渗透到

Вступ

7 березня 2014 року за підтримки посольства України в Китаї було офіційно засновано Китайсько-Український культурний центр ім. Тараса Шевченка Тяньцзіньського Університету іноземних мов. Заснування подібного центру не може не радувати, адже для нашого університету це ще один дуже важливий крок на шляху до вивчення європейської культури.

Як відомо, Україна займає важливе географічне розташування в Європі, площа країни поступається лише Росії, посідаючи друге місце за площею в Європі. Особливе географічне розташування і культурне середовище сформували багату на події і випробування історію країни, а також стали джерелом її давньої культури. З часів Київської Русі до проголошення незалежності України, ця земля ставала то полем битви, то землею мирного співіснування, що також робить цю країну легендарним і неповторним місцем, яке притягує своєю чарівністю. Тяньцзінь – це друге велике місто, яке стало побратимом Харкова, а Китайсько-Український культурний центр ім. Тараса Шевченка знайшов своє місце у збудованому в європейському стилі Тяньцзиньському університеті іноземних мов, і треба сказати, що такий збіг обставин сповнює нас надією на подальшу співпрацю.

У процесі підготовки, у Посольства України в Китаї та адміністрації університету не виникло жодних сумнівів щодо назви культурного центру, одразу було обрано ім'я великого українського поета Тараса Шевченка. Його ім'я було обрано не лише через те, що поет широко відомий у Китаї, більш важливим є те, що заснування і розвиток культурної установи потребує сили натхнення, сили, що об'єднує, а також нев'янучого духу, що служитиме опорою. Саме Шевченко має повне право вважатися такою силою. Тараса Шевченка високо цінують і поважають в Україні, українці від чиновників і до простого народу усі віддають шану Великому Кобзареві. Український народ

社会各个阶层、各行各业。在乌克兰，以塔拉斯·谢甫琴科命名的教育、科研、文化机构多达数十个，遍布各个城市的雕塑更是逾千座。乌克兰人民对塔拉斯·谢甫琴科的崇拜是超越时代和政治等诉求而发自内心的民族情感的流露。就如同乌克兰著名作家伊万·弗兰科（Іван Якович Франко）在诗歌《忠诚》中所写的那样：

他曾经是个农民的儿子，后来成了精神王国的主宰。

他曾经是个农奴，后来成了人类文化界的巨人。

他曾经是个自学出身的人，后来却向教授们、学者们指示出了新的、光明的和自由的道路。

在俄罗斯兵役制度的重压之下，他曾经受过十年的折磨，可是为了俄罗斯的自由，他却做出了比十支常胜无敌的军队更多的事情。

命运无尽地迫害了他一生，但却不能把他心灵的黄金化为铁锈，把他对人的热爱化为憎恨、蔑视，也不能把他对上苍的信念化为疑惑和悲观失望。

命运毫不吝啬地把一切苦难都加在他身上，但却不能遏制从生活的健康的源泉里流出的欢乐。

只有在他逝世以后，命运才把最美好和最珍贵的财宝给予了他——这就是不朽的光荣，还有他的创作在千百万人的心灵中所唤起的，并且还将继续唤起的那种不断增长的欢乐。

对于乌克兰人，塔拉斯·谢甫琴科过去是这样一个人，现在还是这样一个人。

同时，塔拉斯·谢甫琴科在乌克兰境外的传播从民间自发到官方支持一两百年间，在任何历史时期都从未止息。特别是经联合国教科文组织批准，允许在世界范围内开展关于塔拉斯·谢甫

подарував Шевченкові багато чудових імен: «народний поет», «видатний українознавець», «народний митець», «символ української духовності», «лідер національного відродження», а також багато інших. Така любов України до свого носія національної духовності проникла в усі верстви суспільства і до всіх сфер життя. В Україні кількість освітніх установ, науково-дослідницьких центрів, культурних організацій, що носять ім'я Тараса Шевченка досягає кількох десятків, у багатьох містах споруджено більш ніж тисячу пам'ятників. Преклоніння перед поетом виходить за межі епохи та політики, а почуття народу йдуть від широкого серця. Саме так пише відомий український письменник Іван Франко у своїй поезії «Присвята»:

Він був сином мужика і став володарем у царстві духа.

Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури.

Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.

Доля переслідувала його в житті скільки могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі в іржу, ані його любові до людей в ненависть і погорду, а віри в бога у зневіру і песимізм.

Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя.

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.

У той же час, розповсюдження творів Шевченка за кордоном, що пішло від народу і отримало підтримку влади, продовжувалося близько двохсот років і не зупинялося в жодний період історії. Розповсюдження інформації про Тараса Шевченка набуло ще більшого масштабу після того як в ЮНЕСКО затвердили і дозволили проведення різноманітних заходів, що пов'язані з поетом, саме тоді образ Тараса Шевченка як символ національної культури офіційно увійшов до історії світової культури. У 2014 році з нагоди 200 річниці від дня народження Великого Кобзаря Шевченка, ЮНЕСКО оголосила 2014 рік — роком Тараса Шевченка. В останні роки Український уряд також сприяв розповсюдженню української

琴科的各种形式的纪念活动后，塔拉斯·谢甫琴科这一民族文化的永恒象征被正式写入世界文化史的巨著。2014年是塔拉斯·谢甫琴科诞辰200周年，联合国教科文组织已将2014年定为“谢甫琴科年”。近年来，乌克兰政府也加强了对塔拉斯·谢甫琴科及乌克兰文化在世界范围内的推广，通过学术会议、文艺展览、建立文化机构等方式推动乌克兰文化在国外的传播。在中国，大江南北已有数所谢甫琴科中乌文化交流中心落户高校，天津外国语大学也是其中之一，我们为此深感荣幸。

自2014年谢甫琴科中乌文化交流中心成立以来，我校以此为平台举办多次文化传播活动，如“谢甫琴科文化节”“中乌大学生论坛”“乌克兰彼得里科夫卡民族装饰绘画作品展”，其中天津外国语大学联合天津其他院校共同举办的“纪念乌克兰诗人塔拉斯·谢甫琴科200周年诞辰纪念活动”是乌克兰文化走入高校的有力开篇。乌克兰驻华大使焦明先生亲自光临这次活动并做了重要的报告，而塔拉斯·谢甫琴科也似复活之身超越了诗人、艺术家的身份，成为文化使者走入中国大学生的视野。此外，在乌克兰大使馆和国家汉办的支持下，我校与乌克兰基辅国立语言大学合作共建的孔子学院于2015年获得全球优秀孔子学院称号。学院学生曾子儒（Звенигородський Павло）在第十五届“汉语桥”世界大学生中文比赛中夺得亚军。这所孔子学院成为中乌教育、文化、学术交流，特别是大学生交流的重要窗口。青年大学生历来是时代声音最积极有力的传播者，有了当代大学生们的关注与热拥，我们可以预测新时期乌克兰文化在中国传播前景之光明。

在谢甫琴科中乌文化交流中心成立一周年之际，我校相关部门便开始讨论出版乌克兰文化相关书籍，因为文化在有了初始的相识后，有必要通过经典的载体实现更稳固的传播和继承。经商讨，我们还是首选了这部最具代表性的经典译作《谢甫琴科诗集》。这部诗集是中国著名翻译家戈宝权先生的一部经典译作，

культури у світі, проводились науково-дослідницькі конференції, літературно-мистецькі виставки, засновувались культурно-просвітницькі заклади і т.д. Щодо Китаю, то на північному сході Китаю знайшли своє місце в університетах кілька центрів української культури, така честь випала і Тяньцзіньському університетові іноземних мов.

Після заснування Китайсько-Українського культурного центру ім. Тараса Шевченка у 2014 році, наш університет став платформою, де проводились такі культурно-просвітницькі заходи як, «Шевченкіада», «Форум китайських та українських студентів», «Виставка українського народного Петриківського розпису» тощо, серед них можна виділити захід з нагоди 200 річниці від дня народження Тараса Шевченка, який було організовано студентською радою Тяньцзіньського університету іноземних мов спільно з іншими університетами, таким чином українська культура вже входить до китайських університетів. Захід особисто відвідав посол України в Китаї Олег Дьомін, який зробив важливу доповідь, а образ Шевченка, що ожив, уже давно вийшов за межі одного лише поета та митця, він став справжнім послом, що несе культуру України до Китаю, допомагає китайським студентам розширити свій кругозір. Крім того, за підтримки посольства України, Канцелярії Міжнародної Ради китайської мови Хан Бань, зусиллями нашого університету та силами Київського національного лінгвістичного університету Інститут Конфуція КНЛУ здобув почесне звання першокласного інституту. Студент Інституту Конфуція КНЛУ Павло Звенигородський став срібним призером і посів третє місце у Всесвітньому студентському конкурсі «Міст китайської мови – 2016». Цей інститут Конфуція став важливим мостом, що сприяє спілкуванню у сферах освіти, культури між Україною та Китаєм, особливо це стосується спілкування студентської молоді. Протягом усієї історії голоси молоді, що розповсюджували ідеї культурного розвитку, звучали найгучніше, тому і привернули увагу та здобули прихильність сучасних студентів. Ми можемо припустити, що слід очікувати новий період розквіту розповсюдження української культури в Китаї.

Під час святкування річниці заснування Китайсько-Українського культурного центру у відповідних відділах нашого університету почали обговорення та висунули пропозицію щодо публікації літератури, яка пов'язана з українською культурою. Після ознайомлення із загальними відомостями про культуру, аби дати людям більш повне уявлення про Україну та здійснювати більш ефективну популяризацію культури,

其时代意义及艺术水平堪称登峰造极。这部诗集译自乌克兰原版《科布扎歌手》，期间几经周折，终于在1989年3月7日，诗人诞辰175周年纪念之际，戈宝权先生代表中国文学翻译界向诗人、乌克兰国家及人民献上了一份大礼。时光荏苒，转眼几十个春秋，戈宝权作为外国文学译介领域的泰斗，与他的成果一道成了一座永远的里程碑，感动着后辈。值得一提的是，就在2014年3月我校举办塔拉斯·谢甫琴科诞辰200周年纪念活动后两个月，在中国社会科学院就举办了纪念戈宝权先生诞辰100周年纪念活动。历史总在不经意间做出迷人的选择，相隔百年的眺望，却使得两位天才的文化使者得以穿越时空于此牵手，令人感怀。最终我们决定以1990年译林出版社出版的《谢甫琴科诗集》为蓝本，从中选择百余首中文诗歌（约20万字），其中包括长诗、抒情诗等，并且采用与乌克兰语诗歌对照的独特方式供语言学习者对比阅读。同时我们还没忘记塔拉斯·谢甫琴科曾经在圣彼得堡美术学院学习并获得自由艺术家称号的经历，在诗集中插配了诗人的绘画及铜版画作品图片。此外，我们还在诗集的前面登载了乌克兰驻华大使焦明（Олег Дьомін）先生的文章，并邀请了乌克兰国家科学院谢甫琴科研究所的所长儒林斯基（Микола Жулинський）为诗集作序。¹ 我们收集整理了塔拉斯·谢甫琴科生平大事记附在诗集后面，供读者参考。

乌克兰驻华大使焦明先生对采用中乌双语出版方式给予了极大的肯定。在文化传播中，语言符号是载体。目前在中国外语教学领域，乌克兰语尚显薄弱。没有语言的支撑，文化传播会带有极大的局限性。希望这部中乌双语诗集可以在鸟语学习者和读者心中埋下一颗语言文化交流的种子，进而吸引更多的人用自己的热情和智慧呵护帮助其破土成长。当下，国家提出“一带一路”倡议，

1 对于文中关涉宗教信仰的内容，我们本着尊重原作者的观点予以保留，但请读者谨慎辨别。

потрібно перейти до розповсюдження українських класичних творів. Після обговорення було вирішено, що найкраще представить Україну перекладений на китайську мову «Збірник віршів Т. Шевченка». Частина віршів була перекладена на китайську мову відомим китайським поетом на ім'я Ге Баоцюань, переклад цих віршів мав величезне значення для тієї епохи, вони були проявом найвищого рівня розвитку тогочасного мистецтва. Ця збірка віршів включає у себе вірші із оригінального українського видання збірки «Кобзар», під час перекладу виникало чимало труднощів, але врешті-решт 7 березня 1989 року на річницю з нагоди 175 років від дня народження Шевченка, Ге Баоцюань, представляючи літературно-перекладацьку спільноту Китаю, презентував Україні та українському народові свій подарунок – перекладені китайською мовою твори Шевченка. Наче одна мить проминула кілька десятків років, але внесок Ге Баоцюаня, як провідного науковця і перекладача іноземної літератури, а також результати його роботи завжди залишатимуться важливим моментом в історії. Він і його твори не залишать байдужими і наступне покоління. Варто відзначити, що у березні 2014 року в Тяньцзіньському університеті іноземних мов через два місяці після проведення заходу з нагоди 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, Китайською академією суспільних наук було проведено захід з нагоди 100-річчя від дня народження Ге Баоцюаня. В історії часто так трапляється, що робиш вибір, який змінює все. Так, Ге Баоцюань, обравши твори Шевченка для перекладу, не просто озирнувся на сто років назад, він перенісся у просторі і часі, щоб стати пліч-о-пліч із ще одним талановитим поетом. Зрештою ми вирішили обрати в якості першоджерела збірку «Антологія поезії Шевченка», що була опублікована видавництвом Їлінь 1990 року. Із збірки було взято більш ніж 100 перекладів китайською мовою (близько 200,000 ієрогліфів), серед обраних творів: поеми, лірична поезія і т. д. Для того, щоб читач, який вивчає мову, міг порівнювати оригінал і переклад, поезія у збірнику подана китайською і українською мовами. Крім того, ми не забули, що Шевченко під час навчання в Петербурзькій академії мистецтв отримав звання вільного митця, тому у збірці можна побачити малюнки, картини та гравюри Шевченка. На початку збірки опублікована стаття посла України в Китаї Олега Дьоміна. Крім того ми запросили директора Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України Миколу Жулинського для написання передмови

希望依靠中国与相关国家的多边机制打造高效互联互通的区域合作平台，期待与作为“一带一路”沿线国家的重要一站——乌克兰在各领域的交流取得长足的发展。语言的互联互通无疑是交流合作的关键所在。因此，语言培养也是我们面临的一项重要任务。天津外国语大学正在计划开设乌克兰语本科专业。此外，我校申报的“第十一批天津市创新人才千人计划项目”成功获批，乌克兰社科院和乌克兰基辅国立语言大学的两位知名专家入选该项目。他们将助力乌克兰语学科专业的建设与发展。我们将以专业为支点，以中心为平台，热情地邀请国内外学者加入乌克兰语言文化传播队伍，推进中乌文化交流及乌克兰语人才培养。

本诗集的出版要感谢乌克兰驻华使馆及相关单位的大力支持，感谢我校师生特别是汉语国际教育硕士研究生苏墨安（Засуцька Юлія）的努力参与，感谢中国国际广播电台乌克兰语部李欣女士、乌克兰驻华使馆文化处列娜·谢甫琴科（Олена Шевченко）女士对全书进行校对工作，感谢首都师范大学著名俄罗斯文学评论家刘文飞教授的举荐与指导。当然，特别值得感谢的还有“护宝使者”戈宝权夫人梁培兰女士。

乌克兰女诗人莱霞·乌克兰英卡（Леся Українка）在纪念塔拉斯·谢甫琴科的诗歌《在谢甫琴科的纪念日》中写道：

我们的父亲啊，
你静静地长眠在坟墓里，
但是你的歌声啊，
却在乌克兰唤醒了人民的思想。

但你的歌声啊，
在我们中间闪耀着光芒，

до збірки¹. В кінці збірки у хронологічному порядку представлені найважливіші події з життя Тараса Григоровича Шевченка.

Посол України в Китаї Олег Дьомін висловив свою підтримку щодо публікації двомовного видання. Загальновідомо, що мовні знаки є носієм культури, однак на даний момент у сфері вивчення іноземних мов в Китаї, вивчення української мови поки що не набуло широкого розвитку. Не вистачає розуміння мови, що була б опорою у спілкуванні, тому популяризація є дуже обмеженою. Ми хочемо висловити сподівання на те, що ця двомовна збірка допоможе читачам, а також тим, хто вивчає мову зародити в своєму серці інтерес до української культури, а також зацікавить ще більше людей, які зможуть допомогти нам у цій справі. Не так давно урядом Китаю було висунуто стратегічний проект економічного розвитку «Один пояс, один шлях», ми сподіваємося налагодити багатосторонні взаємовигідні відносини з відповідними країнами, створити платформу для міжрегіонального співробітництва. Україна є однією із країн, що мають відношення до цього проекту, тому хочемо висловити сподівання на швидкий і ефективний розвиток відносин між Україною та Китаєм у різних сферах. Розуміння мови один одного є невід'ємною частиною спілкування та співпраці, тому вивчення мов є однією з найважливіших наших задач. Саме тому в Тяньцзіньському університеті іноземних мов зараз розробляється план відкриття напряму підготовки «українська мова» на освітньому рівні «бакалавр». Крім того, наш університет подав заявку і отримав дозвіл на втілення в університеті «Одинадцятого проекту із залучення іноземних спеціалістів міста Тяньцзинь». Провідні спеціалісти із НАН України та Київського національного лінгвістичного університету були обрані для участі у цій програмі. Вони допоможуть втілити і сприятимуть розвитку програми з вивчення української мови. Відкриття цієї спеціальності стане для нас відправною точкою, культурний центр буде платформою для нашої діяльності, ми щиро запрошуємо усіх китайських та українських спеціалістів долучитися до нашої команди, ми будемо разом розвивати українсько-китайські культурні відносини, вести підготовку спеціалістів з української мови.

Ми хочемо висловити подяку посольству України в Китаї за допомогу і підтримку при підготовці та публікації цієї збірки, дякуємо викладачам

1 У даній статті приводиться інформація, що стосується теми релігії, було збережено оригінальний текст, тому просимо читачів сприймати подану інформацію, як авторську точку зору.

——“烈焰中的星星火花”

永远不会消亡！¹

相信我们共同的文化传播的希望也同样如这星火不会消亡，同时也更加期待未来可以燃起燎原的火光越来越亮。

天津外国语大学副校长

王铭玉

2017年4月30日于天外惜时园

1 《谢甫琴科诗集》，戈宝权译，译林出版社，1990年5月第1版，第4-5页。